

Марина ТКАЧУК

МІКОНОМІНАЦІЯ В ЧОРНОБИЛЬСЬКИХ ГОВІРКАХ (ПИТАННЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ АРЕАЛУ)

У статті проаналізовано мікономени говірок Чорнобильської зони, які наразі побутують як редуktivні. Увагу зацентовано на динаміці номінативного складу, семантичної структури, мотивації та системних зв'язків у межах ЛСГ 'назви грибів'. Дослідження ґрунтується на власних експедиційних записах.

Ключові слова: мікономен, семантична структура, трансформаційні процеси, номінативне поле.

Мікономени як частина тематичної групи ботанічної лексики належить до активного мовного запасу носіїв чорнобильських говірок і відображає одну з найголовніших сфер життя людини. Як відомо, територія українського Полісся багата на гриби, а тому збирання й заготівля грибів були поширеним і улюбленим заняттям поліщуків. Відносна замкненість та архаїчність території проживання, традиції, досвід мовців визначили особливості народних назв грибів у чорнобильських говірках Київщини, що становлять східну частину центральнополіського ареалу, зруйнованого після аварії на ЧАЕС 1986 р. Динаміка ареалу, пов'язана з міграційними процесами населення із забрудненої зони, актуалізує проблему реконструкції образу говірок цієї території, зокрема за матеріалами мікономінації, яка ще не була об'єктом докладного опису.

Реконструктивний підхід до дослідження лексики редуktivних говірок¹, якими сьогодні є говірки Чорнобильської зони, передбачає аналіз динамічних змін у номінації, семантичній структурі та мотивації як окремих номенів, так і в системних зв'язках у межах аналізованої ЛСГ, що стало предметом цього дослідження. Увагу зосереджено на фрагменті ЛСГ 'назви грибів'.

Аналізована ЛСГ є відносно стабільною й розгалуженою групою лексики, що має чітку структурну організацію, яка відображає особливості сегментування діалектоносіями позамовного простору. ЛСГ назв грибів включає як загальні, так і родові, і видові назви. Виокремлення підгрупи 'загальні назви

---

¹ П.Ю. Гриценко зазначає, що редуktivною є говірка яка зазнала чи зазначає структурних змін унаслідок дії різних чинників: наприклад, звуження сфери функціонування, міграційних процесів тощо (Гриценко П.Ю. Редуktivна говірка // Українська мова. Енциклопедія. [3-те вид.]. – К.: "Українська енциклопедія" ім. М.П. Бажана, 2007. – С. 567.).

грибів' можливе при врахуванні кількох ступенів узагальнення: на рівні всієї ТГЛ (наприклад, назва *гриб* 'загальна назва') та тільки на рівні ЛСГ 'назви грибів' (*гриб* 'їстівний гриб', 'неїстівний гриб').

Як загальне позначення грибів, нижчих безхлорофільних рослин, у всіх досліджуваних говірках² засвідчені різні формальні варіанти загальнопоширеної лексеми *гриб*. Номен трапляється в пам'ятках лише з XVII ст.³ До цього часу функцію загальної назви грибів виконувала архаїчна лексема *зуба* (словотвірний варіант *зубка*), яка в цьому ж значенні відома різним слов'янським мовам⁴. У діалектологічних джерелах, які репрезентують досліджувані говірки, номен *зуба* відзначено в загальному значенні 'гриб (загальна назва)' та із семантикою 'їстівний гриб, загальна назва', 'неїстівний гриб, загальна назва', 'березовий гриб, чага, *Inonotus obliquus* (Pers.) Pil.' (Мш.)⁵. Обстеження чорнобильських говірок, зокрема говірки с. Машеве, показало, що в загальному значенні номен *зуба* наразі не функціонує. Цією лексемою діалектоносії переважно позначають трутовики на противагу пластинчастим і трубчастим грибам⁶. У сучасних чорнобильських говірках семантична структура номена *зуба* є вужчою й охоплює семантику 'одна з двох шкірно-м'язових складок біля рота' (у всіх говірках), 'нарост, гриб, що росте на стовбурі, на пні дерева' (Лб., Ус., Бн., Тер., Ст., Ст. Ш., Бр., Пр., Зм., Ссл., Кр. Г., Рз., Лел.); 'трутовий нарост на березі' (Зм., Л., Бр., Мш., Лел., Ссл., Кр. Г.), 'висушений гриб-трутовик, яким користувалися при добуванні вогню' (Рз., Ус., Б. С.)⁷. У деяких говірках аналогічні значення має словотвірний варіант *зубка*: 'нарост на стовбурі дерева' (Ржд., Бч.), 'трутовий нарост на березі' (Оп., Бч., Ржд.), 'висушений гриб-трутовик, яким

---

² Див. перелік обстежених населених пунктів у кінці роботи.

³ Німчук В.В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 290; Сабадош І.В. Формування української ботанічної номенклатури. – Ужгород: Ужгород. держ. ун-т, 1996. – С. 57; Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології [відп. ред. М. М. Пешак]. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 52-54; Щербакова А.А. О происхождении названия "грибы" (из истории русской ботанической терминологии) / А.А. Щербакова // Ботанический журнал. – 1962. – Т. 47, № 3. – С. 440-441.

⁴ Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Макс Фасмер; [пер. с нем. и доп. О.Н. Трубачева / 2-е изд., стер.]. – М.: Прогресс, 1987. – Т.1. – С. 468-469; Общеславянский лингвистический атлас. Серия лексико-словообразовательная. – Выпуск 3. Растительный мир. – Мн., 2000. – К. 57; Сяржанина Г.І. Грыбы і грыбная кулінарыя: папул. энцыкл. давед. – Мн.: Бел. асац. кулінараў, 2005. – С. 34.

⁵ Говірка села Машеве Чорнобильського району / [відп. ред. Л.А. Москаленко, уклад. Ю.І. Бідношия]. – К.: Довіра, 2003. – Ч. 3: Матеріали до лексичного атласу української мови. – С. 163-164.

⁶ Включаємо трутові гриби до ЛСГ 'назви грибів', спираючись на наукову класифікацію; самі діалектоносії трутовики грибами не вважають.

⁷ Див. також: Лисенко П.С. Словник поліських говорів. – К.: Наук. думка, 1974. – С. 60.

користувалися при добуванні вогню' (Кп., Бн., Тар., Мш.).

Дериват *зуб'яки* 'усі їстівні гриби, крім білого' в чорнобильських говірках утворює опозицію з видовою назвою білих грибів. У "Лексичному атласі Правобережного Полісся" М. В. Никончука та О. М. Никончука засвідчено, що у всіх досліджуваних говірках наявна опозиція 'усі їстівні гриби, крім білого гриба, *Boletus edulis*' : 'білий гриб, *Boletus edulis*'. Перший компонент опозиції репрезентовано номенами *козл'аки*, *зуб'яки*, *багн'ук'і*⁸. Обстеження показало, що в сучасних чорнобильських говірках ця семема майже не реалізована: лише в кількох обстежених говірках виявлено лексеми *зуб'яки* (Влч., Чст.); номен засвідчений від старшого покоління інформантів. Діалектологічні джерела також фіксують *зуб'яки'* (Дн.), *зуб'яче* 'тс.' (Рд.)⁹.

В одній говірці зафіксовано назву *бабк'і* 'усі їстівні гриби, крім білого (загальна назва)' (Бн.); ця лексема в більшості чорнобильських говірок позначає підберезовик, *Leccinum scabum* S.F. Gray. Номен *бабк'і* утворений шляхом розширення семантики видової назви. Такі зміни постали, імовірно, унаслідок впливу позамовних факторів, тобто поширення того чи іншого гриба на території побутування досліджуваних говірок. Так, дослідники відзначають, що загальною назвою їстівних грибів можуть бути будь-які родові мікономени¹⁰.

У більшості чорнобильських говірок діалектоносії протиставляють білі гриби іншим їстівним за ознакою цінності: *б'ели знал'і гр'іб' / це наш' уже сам'і сам'і кампетентний гр'іб' буу' // а так у нас д'іс'ічк'і бул'і / под'ел'енк'і / зел'онк'і нап'рім'ер' / р'іжк'і / масл'ата / отак'е* (Кр. Г.). На протигагу цьому в досліджуваних говірках фіксуємо деактуалізацію опозиції 'білий гриб' : 'усі їстівні гриби, крім білого', оскільки з ужитку виходять загальні назви їстівних грибів, крім білого.

Не завжди сегментування позамовного простору діалектоносіями чорнобильських говірок збігається із загальноприйнятим. Так, на Середньому Поліссі неїстівними вважали більшість пластинчастих грибів (опеньки, рядовки та інші види): *пол'с'к'іх гр'ібоу' і ап'ен'ок м'і н'е пр'ізнавал'і / казал'і на йіх гад'учк'і // це уже тут наш'і сами'іе н'ерв'ііе гр'іб'і* (Кр. Г.). Коментарі діалектоносіїв свідчать про динаміку гіперо-

⁸ Никончук М.В. Лексичний атлас Правобережного Полісся. – Київ – Житомир: Державна картографічна фабрика, 1994. – К. 83; див. також: Назарова Т.В. Лінгвістичний атлас Нижньої Прип'яті. – К.: Наук. думка, 1985. – К. 99; Сяржаніна Г.І. Грибы і грибная кулінарія: папул. энцыкл. давед. – Мн.: Бел. асац. кулінарау, 2005. – С. 34-35.

⁹ Говірки Чорнобильської зони: Тексти / Упоряд. П.Ю. Гриценко та ін. – К.: Довіра, 1996. – С. 49, 110.

¹⁰ Сяржаніна Г.І. Грибы і грибная кулінарія: папул. энцыкл. давед.. – Мн.: Бел. асац. кулінарау, 2005. – С. 34.

гіпонімічних відношень у ЛСГ ‘назви грибів’. Зокрема, відзначено трансформацію реалемного поля, співвідносного з лексемою *гриб* ‘їстівні гриби’, за рахунок включення до нього грибів, які раніше мовці відносили до неотруйних, але й не вживаних у їжу: *а тепер кажуть гр’їб на його* (про печериці; З. П.); *то н’є гр’їб / то пушка* (про порхавку, *Lycoperdon Pers.*; Мш.). Такі зміни реалемного поля номена *гриб* також підтримують деактуалізацією опозиції ‘білий гриб’ : ‘усі їстівні гриби, крім білого’ й обмеження функціонування лексеми *гриб* у родовому значенні із семантикою ‘білий гриб, *Boletus edulis*’, що, за даними “Лінгвістичного атласу Нижньої Прип’яті” Т.В. Назарової, обіймає весь ареал Нижньої Прип’яті¹¹. Позначення білого гриба, *Boletus edulis*, родовою лексемою нами виявлено в таких говірках: *гр’їб* (Рд., З. П., Ссл.), *гр’їб* (Рд., Зм.), *гр’їб* (З. П.), *гр’їб* (Т. Л.), *гриб* (Гс.), у яких семантична структура номена *гриб* охоплює значення: ‘гриб (загальна назва)’; ‘їстівні гриби (загальна назва)’; ‘білий гриб, *Boletus edulis*’.

У чорнобильських говірках побутують загальні назви їстівних грибів переважно родини болетових, в основі яких лежить часова ознака (час появи) або місце зростання. Темпоральна ознака може бути виражена як прямо, так і опосередковано, тобто через співвіднесення з періодами річного аграрного циклу, а також із святами православної церкви, які були формально узгоджені з трудовим сільськогосподарським календарем¹². Так, у межах мотиваційної ознаки ‘час появи’ виокремлюються такі моделі, за якими утворені назви грибів: *май* > *маїск’їє гр’їб’ї* (Ржд.) ‘весняні гриби (загальна назва)’; *маїск’їє* (Пл.), *маїс’к’ї гр’їб’ї* (Кр. Г., Ус.), *майов’їє* (Тар.) ‘ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)’; *Микола* > *м’їколінїє гр’їб’ї* (Рд.), *м’ї(у)кол’нїє гриби* (Пл., Оп., Пл., Бч., З. П.), *м’їколайов’їє* (Тар.) ‘ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)’; *літо* > *л’єтн’їє гр’їб’ї* (Бч.) ‘ранні гриби’; *Трійця* > *тра(о)їєцк’їє гриби* (Рд., Зм., Оп., Тер., Пл., Бч.), *тра(а)їєшинїє гр’їб’ї* (Пл., Ссл.) ‘гриби, які ростуть на свято Трійці’, ‘гриби, що ростуть в період, коли красується жито’. Інф.: *троїєшинїє / на Трійцю ростут бувїє* // (Пл.); пор.: *Троїца з красойу* (Пр.). В одній говірці зафіксовано *траїєцк’їє гр’їб’ї* (Лел.) ‘гриби, які ростуть, коли колосується жито’, хоча на Трійцю жито вже починало цвісти, тобто поява колосу припадає на ранній період. Імовірно, неточність у визначенні семантики номена *траїєцк’їє*

¹¹ Назарова Т.В. Лінгвістичний атлас Нижньої Прип’яті. – К.: Наук. думка, 1985. – К. 99.

¹² Українська минушина: Ілюстрований етнографічний довідник / А.П. Пономарьов, Л.Ф. Артюх, Т.В. Косміна та ін. – [2-е вид.]. – К.: Либідь, 1994. – С. 182.

гр'яб'і пов'язана зі змінами номінативних полів лексем на позначення періодів росту й досягання колоскових, які зафіксовані в багатьох чорнобильських говірках. Наприклад, у говірці с. Паришів мікономен *красав'ік'і* (Пр.) функціонує зі значенням 'гриби, що ростуть у період, коли красується жито', 'ранні весняні гриби, поява яких збігається з релігійним святом Миколин день (22 травня за н.ст.)', що, ймовірно вказує на поплутання значень лексем *колосувати/ся* і *красувати/ся*, які позначають період появи колосу й період цвітіння жита відповідно. В інших говірках лексеми *кросов'ік'і* (Мш.), *краснов'ік'і* (Л.) □ *красувати/ся* функціонують зі значенням 'гриби, що ростуть у період, коли квітує жито', а номени *каласав'ік'і* (Рд., Т. Л., Бн., Ус., Мш.) < *колосувати/ся*, мотивовані періодом появи колосу зернових культур, – із семантикою 'гриби, які ростуть під час колосування жита': *коли ж'і"то в'і"си"пайец.а / колас* // (Рд.).

Відносною сталістю у чорнобильських говірках характеризуються родові назви грибів. Однак і в межах цієї лексико-семантичної підгрупи відзначені трансформації, зумовлені як внутрішньомовними, так і позамовними факторами. Так, на позначення грибів родини болетових, які схожі до боровиків і синіють від дотику, функціонують двокомпонентні сполучення, утворені за допомогою родового позначення *гриб* та атрибутивного компонента, похідного від назви тварини, який вказує на неїстивність гриба: *зайа(е)ч'і(у)йе гр'іб'і* (Рч., Рз., Бч., Тер.), інф.: *в'із'ми за його / дак пазелен'еу* // (Рч.)¹³. Відзначено народноетимологічне переосмислення таких двокомпонентних сполучень: *зай'у'і йелі' ка'зали* // (Рз.); ремотивація відбувається за ознаками 'дикорослість' → 'придатність рослини бути кормом для тварин'. У деяких говірках діалектоносії відзначають, що ця лексема є хронологічно маркованою: *зайе'ч'іе / назвал'і це у' старе шче врем'іе // назвал'і шо горк'і чи хто його знайе мо' йак'ій* // (Бр.). В одній говірці засвідчено *чорнийе гр'іб'і* паралельно до назви *зайе'чийе гр'іб'і* (Л.), що зумовлено особливістю гриба – темніти від дотику: *чорнийе гр'іб'і / зайе'чийе / вони чорні'йе так'і'йе // вони ж так йак тийе але чорні'йе // зразу воз'м'іс' за його і воц почерн'ев / значит' вони ўже... / ми йіх не бралі' / а тут берут'* (Л.). Новішими за відзоонімі атрибутивні сполучення є різні формальні варіанти двокомпонентного сполучення *пол'ск'і'йе гриби* (Кп., Рд, З. П, Т. Л,

---

¹³ Назви цієї моделі засвідчено в білоруських та польських говірках; див.: Раслінны свет: Тэматычны слоўнік / Склад. В.Дз. Астрэйка і ін., навук. рэд. Л.П. Кунцэвіч, А.А. Крывіцкі. – Мн.: Беларуская навука, 2001. – С. 281; Bartnicka-Dębowska B. Polskie ludowe nazwy grzybow. – Wrocław – Warszawa – Kraków: Zakład narodowy imienia Ossoliczkich; Wydawnictwo Polskiej Akademii nauk, 1964. – S. 29, 44.

Оп., Ссл., Кр. Г., Пр., Лел., Дб., Ст.). У функціонуванні лексеми *пол'с'кий гриб* відзначено такі тенденції: 1) лексема вживалася й уживається у говірці (або важко встановити, чи номен є хронологічно маркованим, тобто чи увійшов до говірки пізніше, але це не пов'язано зі зміною території функціонування говірки): *пол'ск'ий гр'іб* (Лб.); 2) лексема ввійшла до говірки як позначення реалії, номінація якої раніше була відсутня (З. П.); 3) лексема ввійшла до говірки як синонім до наявної номінації (переважно до мікономена *зайчий гриб*). У деяких говірках паралельно функціонують обидва номени (Бр., Т. Л., Б. С.) – *пол'с'кий гриб* || *зайчий* ~, проте засвідчено розмивання семантики обох лексем, оскільки інформанти нечітко ідентифікують їх значення: у говірках с. Буряківка і с. Товстий Ліс діалектоносії непослідовно ототожнюють значення обох лексем або непослідовно розрізняють денотати. В одній досліджуваній говірці відзначено, паралельне вживання *мохов'ик* || *пол'с'к'ийе* (В.) ‘моховик, *Xerocomus* Quel.’, що зумовлено нерозрізненням видів грибів роду *Xerocomus*.

Припускаємо, що накладання номінативних полів назв *пол'с'к'і гриби* / *зайчи гриби* зумовлено впливом літературної мови¹⁴; витіснення назви *зайчий гриб* назвою *пол'с'кий гриб* підтримуване функціонуванням останнього сполучення в говірках південної Київщини, де наразі мешкає більшість переселенців-чорнобильців, говірки яких зазначають іншодіалектного впливу.

Розширення сфери функціонування мікономена *пол'с'к'і гриби*, а в деяких говірках й інших лексем, зумовлює інші трансформаційні процеси. Зокрема, у говірці с. Крива Гора зауважено зміну реалемного поля, співвідносного з лексемою *гад'учк'і*, якою позначали неістівні гриби або ж такі, які зараховували до неістівних; при цьому семантична структура цього мікономена не змінилась, пор. у с. Крива Гора: *пол'с'к'их гр'ібоў і ап'ен'ок м'і н'е пр'ізнавал'і / казал'і на йіх гад'учк'і // це ўже тут наш'і самііе п'ерв'ііе гр'іб'і* // (Кр. Г.).

Із семантикою ‘гриби, схожі до боровиків, що синіють від дотику’ засвідчено номен *глух'і гр'іб* (Чст.). У говірці с. Стебли семантику назв цієї моделі (*глух'іііе гр'іб'і*, *глух'і гр'іб* (Ст.) діалектоносії визначають як ‘гриб, схожий на білі гриби, але який не вживали в їжу’, Прикметник відповідає семантиці ‘поганий’ (пор. *дурни(і) гр'і(у)б* ‘різновид мухомора з жовтою шапінкою’ (З. П.)¹⁵; номен цієї ж моделі засвідчено в білоруських говірках: *глухім*

¹⁴ Див. також: Симоненко Л.О. Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів у становленні мікологічної лексики // Питання взаємодії української літературної мови і територіальних діалектів: тези доповідей і повідомлень. – К.: Наук. думка, 1972. – С. 49; Сержанина Г.И., Яшкин И.Я. Грибы. – Мн.: Наука и техника, 1986. – С. 112-113.

¹⁵ Див. також: Етимологічний словник української мови: в 7 т. / ред. О.С. Мельничука. – К., 1982. – Т. 1. – С. 530-531.

грыб ‘польський гриб’¹⁶. Паралельно з назвою *глух’і’іе гр’і’б’і*, *глух’і гр’і’б* у говірці живають мікономен *зайч’і’і гр’і’б* (Ст.), проте семантика лексеми є розмитою.

У досліджуваних говірках функціонують й інші мікономени, які мають часову маркованість, що відображено в метамовних коментарях діалектоносіїв. Так, нещодавно до говірок увійшли номени *син’аўк’і* (Бч.), *св’ін:ушк’і* (Прт.) із неідентифікованою семантикою, які функціонували в говірці м. Прип’ять і були новими для решти говірок; *редоўк’і* (Оп.) ‘рядовка сіра’. Мовці не дають чіткого визначення семантики останнього номена й відзначають, що лексема є новою та ввійшла до говірок у II половині ХХ ст., імовірно, під впливом літературної мови (говірковий варіант *пудзеленк’і*). Зафіксовано ремотивований варіант *чередуўка* (Бч.) ‘тс.’ зі зміненою фонетичною формою, що є результатом народноетимологічного зближення лексеми *редуўка* з номеном *череда*, що, ймовірно, мотивовано особливостями зростання цих грибів: *череда* – “маса, велика кількість чого-небудь, скупченного, розташованого в одному місці”¹⁷. Мотив номінації ремотивованої лексеми *чередуўка* та лексеми-мотиватора є спільним¹⁸.

Отже, мікономени, як і інші ЛСГ ботанічної лексики редуktivних чорнобильських говірок, зазнають трансформації внаслідок впливу власне лінгвістичних і позамовних чинників. Динаміка, виявлена у ЛСГ ‘назви грибів’, зумовлена кількома тенденціями: 1) звуження функціонування деяких лексем, їх перехід до пасивного словникового запасу в мовленні діалектоносіїв (напр., *губ’іаки*, *губ’іаче*, *козл’аки*), 2) трансформація семантичної структури окремих номенів (наприклад, звуження та спеціалізація значення номена *губа* в напрямку ‘гриб (загальна назва)’ → ‘трутові гриби’), зміна номінативних або реалемних полів, співвідносних із цими номінаціями. Іноді динаміка семантичної структури окремих назв зумовлена трансформаціями в інших ЛСГ, які пов’язані з аналізованою лексикою, наприклад, мотиваційними відношеннями (*трай’еуц’і’іе гр’і’б’і*); 3) зміна репертуарного складу ЛСГ ‘назви грибів’, що зумовлено впливом іншодіалектного середовища та літературного стандарту (входження до чорнобильських говірок хронологічно маркованих номенів *пол’с’к’і гриби*, *редоўк’і*, *св’ін:ушк’і*). Наслідком цього стало розширення синонімічних

¹⁶ Росліни свет: Тэматычны слоўнік / Склад. В.Дз. Астрэйка і ін., навук. рэд. Л.Н. Кунцэвіч, А.А. Крывіцкі. – Мн.: Беларуская навука, 2001. – С. 281; Сержанина Г.И., Яшкин И.Я. Грибы. – Мн.: Наука и техника, 1986. – С. 113.

¹⁷ Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І.К. Білодід (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1990. – Т. 11. – С. 303-304.

¹⁸ Також див.: Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології / Відп. ред. М.М. Пещак. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 74.

відношень у межах аналізованої ЛСГ, розмивання номінативних полів нової та давнішої лексеми (*пол'с'кий гриб / зайечий гриб / глухий гриб*).

Умовні скорочення

ЛСГ – лексико-семантична група

ТГЛ – тематична група лексики

Позначення говірок

Бн. – Бенівка, Бр. – Буряківка, Бч. – Бички, Гс. – Горностайпіль, Зм. – Зимовище, Іл. – Іллінці, Кп. – Куповате, Кр. Г. – Крива Гора, Лел. – Лелів, Мш. – Машево, Оп. – Опачичі, Прт. – Прип'ять, Пр. – Паришів, Рд. – Рудьки, Ржд. – Роз'їждже, Рз. – Розсоха, Рч. – Річиця, Ссл. – Старосілля, Ст. Ш. – Старі Шепеличі, Т. Л. – Товстий Ліс, Ус. – Усів, Чст. – Чистогалівка, Чорнобильський р-н; В. – Варовичі, Влч. – Вільча, Дб. – Діброва, З. П. – Зелена Поляна, Лб. – Луб'янка, Пл. – Поліське, Ст. – Стебли, Тар. – Тараси, Тер. – Терехи, Поліський р-н, Київська обл.; Б. С. – Біла Сорока, Гомельська обл., Білорусь.

Марина Ткачук

Микономинація в чернобильських говорах (вопрос реконструкции ареала).

В статтє проанализированы микономены говоров Чернобыльской зоны, которые в настоящее время функционируют как редуктивные. Рассмотрена динамика номинативного состава, семантической структуры, мотивации и системных связей в ЛСГ 'названия грибов'. Исследование основано на собственных экспедиционных записях.

Ключевые слова: микономен, семантическая структура, трансформационные процессы, номинативное поле.

Maryna Tkachuk

The nomination of the mushrooms in the Chornobyl dialects (the problem of the area's reconstruction).

The article analyses the nomination of mushrooms in the dialects of the Chornobyl zone, which function as the reduced ones. The dynamics of the nominative construction, semantic structure, motivation and the system connections in the lexical group 'the mushrooms' names' are also considered. The investigation is based on the own research expedition's recordings.

Key words: the nomination of the mushrooms, semantic structure, transformational processes, nominative field.